

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 18ης Μαρτίου 2014*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική πολιτική — Οδηγία 2006/54/EK — Ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων — Κατά νόμο μητέρα που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας — Μη χορήγηση σε αυτή άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας — Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία — Οδηγία 2000/78/EK — Ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία — Απαγόρευση κάθε δυσμενούς διακρίσεως λόγω αναπηρίας — Κατά νόμο μητέρα που αδυνατεί να τεκνοποιήσει — Ύπαρξη αναπηρίας — Κύρος των οδηγιών 2006/54 και 2000/78»

Στην υπόθεση C-363/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Equality Tribunal (Ιρλανδία) με απόφαση της 26ης Ιουλίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Z.

κατά

A Government department,

The Board of management of a community school,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ieșić, E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Safjan (εισηγητή) και J. L. da Cruz Vilaça, προέδρους τμήματος, Γ. Αρέστη, J. Malenovský, A. Prechal και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Μαΐου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Z., εκπροσωπούμενη από τις N. Butler, SC, P. Dillon Malone, BL, και A. Beirne, BL,
- το Government department και το Board of management of a community school, εκπροσωπούμενα από την E. Creedon, επικουρούμενη από τους G. Durcan, SC, και C. Smith, BL,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την E. Creedon, επικουρούμενη από τους G. Durcan, SC, και C. Smith, BL,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και S. Ribeiro,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τις K. Zejdová και A. Pospíšilová Padowska,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τους H. Grahn, R. Liudvinaviciute-Cordeiro και S. Thomas,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Enegren και C. Gheorghiu,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των οδηγιών 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (EE L 204, σ. 23), και 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (EE L 303, σ. 16), καθώς και το κύρος των δύο αυτών οδηγιών.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Z., μιας κατά νόμο μητέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, και των Government department (ιρλανδικό υπουργείο) και Board of management of a community school (διοικητικό συμβούλιο δημόσιου σχολείου, στο εξής: Board of management), με αντικείμενο τη μη χορήγηση στην πρώτη άδεια μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας κατόπιν της γεννήσεως του τέκνου αυτού.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2010/48/EK του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009 (EE L 23, σ. 35, στο εξής: Σύμβαση του ΟΗΕ), ορίζει στο στοιχείο ε' του προοιμίου της:

«Αναγνωρίζοντας ότι η αναπηρία είναι έννοια που εξελίσσεται και είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα άτομα με μειωμένες δυνατότητες και στα συμπεριφορικά και περιβαλλοντικά εμπόδια που δυσχεραίνουν την πλήρη, πραγματική και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία.»

- 4 Κατά το άρθρο 1 της Συμβάσεως αυτής:

«Ο σκοπός της παρούσας σύμβασης είναι η προώθηση, προστασία και διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρία και η προάσπιση του σεβασμού της έμφυτης αξιοπρέπειάς τους.

Στα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνονται τα άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, οι οποίες, σε συνδυασμό με διάφορα εμπόδια, μπορεί να δυσχεραίνουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα.»

5 Το τιτλοφορούμενο «Γενικές υποχρεώσεις» άρθρο 4 της εν λόγω Συμβάσεως ορίζει τα εξής:

«1. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν να διασφαλίζουν και να προωθούν την πλήρη ικανοποίηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρία, χωρίς καμίας μορφής διάκριση λόγω αναπηρίας. Για τον σκοπό αυτό, τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν τη δέσμευση:

α) να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από την παρούσα σύμβαση·

β) να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, για να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν υφιστάμενους νόμους, κανονισμούς, συνήθειες και πρακτικές που συνιστούν διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία·

γ) να εντάσσουν το ζήτημα της προστασίας και προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματά τους·

δ) να απέχουν από κάθε πράξη ή πρακτική που δεν συμβιβάζεται με την παρούσα σύμβαση και να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και οι οργανισμοί ενεργούν σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση·

ε) να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω αναπηρίας εκ μέρους κάθε προσώπου, οργανισμού ή ιδιωτικής επιχείρησης·

[...]

3. Κατά τη θέσπιση και εφαρμογή νομοθεσιών και πολιτικών για την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης και στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών λήψης αποφάσεων για ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρία, τα συμβαλλόμενα κράτη συμβουλευονται εκ του σύνεγγυς και συνεργάζονται ενεργά με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία, περιλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία.

[...]»

6 Κατά το τιτλοφορούμενο «Ισότητα και απαγόρευση διακρίσεων» άρθρο 5 της ίδιας Συμβάσεως:

«1. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν ότι όλα τα άτομα είναι ίσα ενώπιον και βάσει του νόμου και δικαιούνται ίση προστασία και ίση κάλυψη του νόμου χωρίς καμία διάκριση.

2. Τα συμβαλλόμενα κράτη απαγορεύουν κάθε διάκριση λόγω αναπηρίας και εγγυώνται στα άτομα με αναπηρία ισότιμη και αποτελεσματική νομική προστασία από κάθε μορφής διάκριση.

3. Για την προάσπιση της ισότητας και την εξάλειψη των διακρίσεων, τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την παροχή εύλογων διευκολύνσεων.

4. Ειδικά μέτρα που είναι απαραίτητα για να επιταχυνθεί ή να επιτευχθεί στην πράξη η ισότητα των ατόμων με αναπηρία δεν θεωρείται ότι συνιστούν διάκριση βάσει των όρων της παρούσας σύμβασης.»

7 Το τιτλοφορούμενο «Γυναίκες με αναπηρία» άρθρο 6 της Συμβάσεως του ΟΗΕ ορίζει:

«1. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και γι' αυτόν τον λόγο λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα εν λόγω άτομα απολαμβάνουν πλήρως και ισότιμα όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους.

2. Τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την πλήρη ανάπτυξη, την πρόοδο και τη χειραφέτηση των γυναικών, για να είναι σε θέση να ασκούν και να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που ορίζονται στην παρούσα σύμβαση.»

8 Το τιτλοφορούμενο «Εργασία και απασχόληση» άρθρο 27 της Συμβάσεως αυτής ορίζει στην παράγραφο του 1:

«Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να εργάζονται σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα. Αυτό περιλαμβάνει και το δικαίωμα να κερδίζουν τα προς το ζην με εργασία την οποία επιλέγουν ή αποδέχονται ελεύθερα στην αγορά εργασίας και σε εργασιακό περιβάλλον ανοικτό, δεκτικό και προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία. Τα συμβαλλόμενα κράτη διασφαλίζουν και προωθούν την άσκηση του δικαιώματος στην εργασία και για τα άτομα που αποκτούν αναπηρία κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους, λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα, περιλαμβανομένων των νομοθετικών, που μεταξύ άλλων έχουν ως στόχο:

[...]

β) να προστατεύουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, σε ισότιμη βάση με τα δικαιώματα των άλλων ατόμων, να απολαμβάνουν δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, όπως ίσες ευκαιρίες και ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας, σε συνθήκες ασφαλούς και υγιεινής εργασίας, προστασίας από παρενόχληση και αποκατάστασης αδικιών·

[...]».

9 Το τιτλοφορούμενο «Ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης και κοινωνική προστασία» άρθρο 28 της εν λόγω Συμβάσεως προβλέπει στην παράγραφο του 2:

«Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία για κοινωνική προστασία και για άσκηση αυτού του δικαιώματος χωρίς διάκριση λόγω αναπηρίας και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν και να προωθούν την υλοποίηση του δικαιώματος αυτού, περιλαμβανομένων μέτρων που έχουν στόχο:

[...]

β) να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, ιδίως των γυναικών και κοριτσιών και των ηλικιωμένων ατόμων με αναπηρία, σε προγράμματα κοινωνικής προστασίας και προγράμματα μείωσης της φτώχειας·

[...]».

10 Το άρθρο 42 της ίδιας Συμβάσεως έχει ως εξής:

«Όλα τα κράτη μέλη και οι οργανισμοί περιφερειακής ολοκλήρωσης μπορούν να υπογράψουν την παρούσα σύμβαση στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη από τις 30 Μαρτίου 2007.»

- 11 Το άρθρο 43 της Συμβάσεως του ΟΗΕ προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα σύμβαση υπόκειται σε κύρωση από τα κράτη που την έχουν υπογράψει και στην τυπική επιβεβαίωση από τους συμβαλλόμενους οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης. Θα είναι ανοικτή για προσχώρηση σε κάθε κράτος ή οργανισμό περιφερειακής ολοκλήρωσης που δεν την έχει υπογράψει.»

- 12 Η Σύμβαση του ΟΗΕ τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου 2008.

Η κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης

Η οδηγία 92/85/ΕΟΚ

- 13 Το άρθρο 2 της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων (δέκατη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ) (ΕΕ L 348, σ. 1), περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) “έγκυος εργαζομένη”: κάθε εργαζόμενη γυναίκα που είναι έγκυος και έχει πληροφορήσει τον εργοδότη της για την κατάστασή της, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή/και πρακτική·
 - β) “λεχώνα εργαζομένη”: κάθε εργαζόμενη γυναίκα που διανύει το στάδιο της λοχείας κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας ή/και πρακτικής και έχει πληροφορήσει τον εργοδότη της για την κατάστασή της, σύμφωνα με την ανωτέρω νομοθεσία ή/και πρακτική·
 - γ) “γαλουχούσα εργαζομένη”: κάθε εργαζόμενη γυναίκα που διανύει το στάδιο της γαλουχίας κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας ή/και πρακτικής και έχει πληροφορήσει τον εργοδότη της για την κατάστασή της, σύμφωνα με την ανωτέρω νομοθεσία ή/και πρακτική.»
- 14 Το τιτλοφορούμενο «Άδεια μητρότητας» άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που απαιτούνται προκειμένου οι εργαζόμενες κατά την έννοια του άρθρου 2 να δικαιούνται άδεια μητρότητας διάρκειας 14 συναπτών εβδομάδων τουλάχιστον, που κατανέμονται πριν ή/και μετά τον τοκετό, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές.

2. Η άδεια μητρότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 πρέπει να περιλαμβάνει υποχρεωτική άδεια μητρότητας δύο εβδομάδων τουλάχιστον, που κατανέμονται πριν ή/και μετά τον τοκετό, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές.»

Η οδηγία 2006/54

- 15 Κατά την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2006/54:

«[Π]αρόμοια συλλογιστική εφαρμόζεται στη χορήγηση, από τα κράτη μέλη, στους άνδρες και στις γυναίκες ενός ατομικού και μη μεταβιβάσιμου δικαιώματος για άδεια κατόπιν υιοθεσίας ενός παιδιού. Στα κράτη μέλη εναπόκειται να προσδιορίσουν εάν θα χορηγήσουν το εν λόγω δικαίωμα για άδεια πατρότητας ή/και υιοθεσίας και να προσδιορίσουν επίσης τυχόν όρους, εκτός από την απόλυση και την επιστροφή στην εργασία, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.»

16 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

Για το σκοπό αυτό, η παρούσα οδηγία περιέχει διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ως προς:

[...]

β) τους όρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής·

[...]».

17 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) “άμεση διάκριση”: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση,

β) “έμμεση διάκριση”: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τους εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία.

[...]

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η διάκριση περιλαμβάνει:

[...]

γ) οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή άδειας μητρότητας κατά την έννοια της οδηγίας 92/85 [...]».

18 Το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, το οποίο αφορά την ισότητα της αμοιβής, ορίζει τα εξής:

«Για όμοια εργασία ή για εργασία στην οποία αποδίδεται η αυτή αξία, καταργούνται οι άμεσες και έμμεσες διακρίσεις λόγω φύλου όσον αφορά όλα τα στοιχεία και τους όρους αμοιβής.

[...]»

19 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2006/54, το οποίο αφορά την ίση μεταχείριση σε σχέση με την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση και εξέλιξη και τους όρους εργασίας, ορίζει στην παράγραφο του 1 τα ακόλουθα:

«Δεν υφίσταται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων φορέων, όσον αφορά:

[...]

γ) τους όρους απασχόλησης και εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων, καθώς και θέματα αμοιβής σύμφωνα με το άρθρο [157 ΣΛΕΕ],

[...]».

20 Κατά το τιτλοφορούμενο «Άδεια πατρότητας και υιοθεσίας» άρθρο 16 της οδηγίας αυτής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να αναγνωρίζουν χωριστό δικαίωμα άδειας πατρότητας ή/και άδειας υιοθεσίας. Τα κράτη μέλη που αναγνωρίζουν τα εν λόγω δικαιώματα μεριμνούν ώστε οι εργαζόμενοι άνδρες και γυναίκες να μην απολύονται λόγω της άσκησης του δικαιώματος αυτού και να εξασφαλίζεται ότι, κατά το πέρας αυτής της άδειας, δικαιούνται να επιστρέφουν στην εργασία τους ή σε θέση ισοδύναμη υπό όρους και συνθήκες όχι λιγότερο ευνοϊκούς γι' αυτούς και να επωφελούνται από οποιαδήποτε βελτίωση των όρων εργασίας, της οποίας θα εδικαιούντο κατά την απουσία τους.»

Η οδηγία 2000/78

21 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78 ορίζει τα εξής:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη.»

22 Το τιτλοφορούμενο «Η έννοια των διακρίσεων» άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:

α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο·

β) συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να προκαλέσει μειονεκτική μεταχείριση ενός προσώπου μιας ορισμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, με μια ορισμένη ειδική ανάγκη, μιας ορισμένης ηλικίας, ή ενός ορισμένου γενετήσιου προσανατολισμού, σε σχέση με άλλα άτομα εκτός εάν,

i) η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, ή

ii) για τα πρόσωπα με κάποιο μειονέκτημα, ο εργοδότης ή κάθε πρόσωπο ή οργανισμός έναντι του οποίου ισχύει η παρούσα οδηγία υποχρεούται, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, να λάβει κατάλληλα μέτρα, ανταποκρινόμενα στην αρχή που θέτει το άρθρο 5, με σκοπό την εξάλειψη των μειονεκτημάτων που συνεπάγεται η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική.

[...]»

23 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της κατά τον ακόλουθο τρόπο:

«1. Εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Κοινότητα, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά:

[...]

γ) τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών·

[...]».

24 Το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εύλογες προσαρμογές για τα πρόσωπα με ειδικές ανάγκες», έχει ως εξής:

«Για να εξασφαλισθεί η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης έναντι προσώπων με ειδικές ανάγκες, προβλέπονται εύλογες προσαρμογές. Αυτό σημαίνει ότι ο εργοδότης λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, ώστε το πρόσωπο με ειδικές ανάγκες να μπορεί να έχει πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκεί ή να προάγεται στο επάγγελμά του, ή προκειμένου να του παρέχεται εκπαίδευση, αρκεί τα μέτρα αυτά να μη συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη. Η επιβάρυνση δεν είναι δυσανάλογη όταν αντισταθμίζεται επαρκώς με μέτρα λαμβανόμενα στο πλαίσιο της πολιτικής ενός κράτους μέλους υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες.»

Η ιρλανδική κανονιστική ρύθμιση

25 Η παρένθετη μητρότητα δεν έχει τύχει ρυθμίσεως στην Ιρλανδία.

26 Το άρθρο 8 του νόμου περί προστασίας της μητρότητας του 1994 (Maternity Protection Act 1994), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, προβλέπει ότι η έγκυος εργαζόμενη δικαιούται άδεια μητρότητας για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 26 εβδομάδες.

27 Το άρθρο 9 του νόμου αυτού ορίζει ότι μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδεια μητρότητας είναι η υποβολή από την εργαζόμενη στον εργοδότη της ιατρικού ή άλλου κατάλληλου πιστοποιητικού που να επιβεβαιώνει την εγκυμοσύνη και να προσδιορίζει την εβδομάδα που αναμένεται ο τοκετός.

28 Το άρθρο 6 του νόμου περί άδειας υιοθεσίας του 1995 (Adoptive Leave Act 1995), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, απονέμει στην εργαζόμενη θετή μητέρα ή στον εργαζόμενο ανύπανδρο θετό πατέρα δικαίωμα άδειας υιοθεσίας ελάχιστης διάρκειας 24 εβδομάδων από την ημερομηνία αναλήψεως του θετού τέκνου.

29 Το άρθρο 7 του νόμου αυτού προβλέπει, μεταξύ άλλων, την προηγούμενη ενημέρωση του εργοδότη σχετικά με την υιοθεσία και την υποβολή σε αυτόν πιστοποιητικού υιοθεσίας ή, στην περίπτωση υιοθεσίας στην αλλοδαπή, πιστοποιητικού ικανότητας και καταλληλότητας.

30 Τα κεφάλαια 9 και 11 του ενοποιημένου νόμου περί κοινωνικής πρόνοιας του 2005 (Social Welfare Consolidation Act 2005) θεσπίζουν, αντιστοίχως, τους κανόνες σχετικά με την καταβολή επιδόματος μητρότητας και επιδόματος υιοθεσίας.

- 31 Το άρθρο 2 των νόμων περί ίσης μεταχειρίσεως στην απασχόληση 1998-2011 (Employment Equality Acts 1998-2011) ορίζει τη μεν αναπηρία, μεταξύ άλλων, ως τη συνολική ή μερική έλλειψη σωματικών ή πνευματικών λειτουργιών ενός ατόμου, συμπεριλαμβανομένης της ελλείψεως τμήματος του σώματος ενός ατόμου, τη δε οικογενειακή κατάσταση ως την ευθύνη, μεταξύ άλλων, γονέως ή ατόμου *in loco parentis* έναντι ατόμου το οποίο δεν έχει ακόμα συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.
- 32 Το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, των νόμων αυτών ορίζει ότι δυσμενής διάκριση υφίσταται, μεταξύ άλλων, οσάκις πρόσωπο τυγχάνει λιγότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως από ό,τι τυγχάνει, έτυχε, ή θα ετύγχανε σε συγκρίσιμη περίπτωση άλλο πρόσωπο βάσει των μνημονευόμενων λόγων. Οι λόγοι αυτοί, οι οποίοι αφορούν δύο πρόσωπα, λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι το ένα πρόσωπο είναι γυναίκα και το άλλο άνδρας —«λόγος που σχετίζεται με το φύλο»— ή το γεγονός ότι το ένα πρόσωπο έχει αναπηρία και το άλλο είτε δεν έχει είτε έχει διαφορετική αναπηρία —«λόγος που σχετίζεται με αναπηρία».
- 33 Το άρθρο 6, παράγραφος 2Α, των εν λόγω νόμων ορίζει ότι, με την επιφύλαξη του γενικού χαρακτήρα των διατάξεων του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 2 αυτών, δυσμενής διάκριση λόγω φύλου υφίσταται οσάκις, για λόγους που σχετίζονται με την εγκυμοσύνη ή την άδεια μητρότητάς της, εργαζόμενη τυγχάνει, αντιθέτως προς κάθε εκ του νόμου απαίτηση, δυσμενέστερης μεταχειρίσεως από ό,τι τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε άλλος εργαζόμενος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 34 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Z. εργάζεται ως καθηγήτρια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε δημόσιο σχολείο το οποίο τελεί υπό τη διαχείριση του Board of management, και υπό όρους απασχολήσεως που καθορίζει το Government department, από το οποίο και αμείβεται.
- 35 Η Z. πάσχει από μια σπάνια πάθηση συνεπεία της οποίας, μολονότι έχει υγιείς ωοθήκες και είναι κατά τα άλλα γόνιμη, δεν έχει μήτρα και δεν μπορεί να κυοφορήσει. Κατά τα έτη 2008 και 2009, η Z. και ο σύζυγός της αποφάσισαν να προβούν σε παρένθετη μητρότητα και απευθύνθηκαν σε ειδικευμένο κέντρο στην Καλιφόρνια (Ηνωμένες Πολιτείες), Πολιτεία στην οποία η νομοθεσία ρυθμίζει λεπτομερώς τις παρένθετες εγκυμοσύνες και τις παρένθετες γεννήσεις.
- 36 Η εξωσωματική γονιμοποίηση πραγματοποιήθηκε στην Ιρλανδία ενώ το γονιμοποιημένο ωάριο μεταφέρθηκε στην κυοφόρο μητέρα στην Καλιφόρνια τον Αύγουστο του 2009.
- 37 Στις 7 Απριλίου 2010, η Z. μετέβη στην Καλιφόρνια προκειμένου να είναι παρούσα κατά τη γέννηση του τέκνου, ενός κοριτσιού, στις 28 Απριλίου 2010. Το τέκνο αυτό είναι βιολογικό παιδί της Z. και του συζύγου της, καθότι προέρχεται από τους γαμέτες τους. Βάσει της νομοθεσίας της Καλιφόρνια, η Z. και ο σύζυγός της θεωρούνται οι γονείς του τέκνου αυτού, η δε ταυτότητα της κυοφόρου μητέρας δεν αναγράφεται στο πιστοποιητικό γεννήσεώς του. Η Z., επικουρούμενη από τον σύζυγό της, ασκεί την πραγματική επιμέλεια του εν λόγω τέκνου από τη γέννησή του. Στις 18 Μαΐου 2010, η Z. και ο σύζυγός της επέστρεψαν με το τέκνο τους στην Ιρλανδία, κράτος μέλος στο οποίο οι συμφωνίες παρένθετης μητρότητας δεν έχουν τύχει ρυθμίσεως.
- 38 Οι όροι απασχόλησης της Z. προβλέπουν δικαίωμα σε άδεια μητρότητας και σε άδεια υιοθεσίας μετ' αποδοχών. Οσάκις καθηγητής, ο οποίος υπόκειται στους όρους αυτούς απασχόλησης, λαμβάνει μια από τις άδειες αυτές, η καταβολή της γίνεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, από το Government department, το δε υπόλοιπο καταβάλλεται υπό τη μορφή επιδόματος μητρότητας από το Υπουργείο Κοινωνικής Προστασίας.

- 39 Δεδομένου ότι δεν είχε κυφορήσει και δεν μπορούσε να φέρει στον κόσμο τέκνο, η Z. δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του νόμου περί προστασίας της μητρότητας του 1994 ώστε να δικαιούται άδεια μητρότητας. Δεδομένου δε ότι δεν είχε υιοθετήσει τέκνο που είχε γεννηθεί μέσω παρένθετης μητρότητας, δεν δικαιούνταν ούτε άδεια υιοθεσίας υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος περί άδειας υιοθεσίας του 1995.
- 40 Εξάλλου, ούτε ο καταστατικός κώδικας ούτε η σύμβαση εργασίας της Z. περιέχουν ρητές διατάξεις αναφορικά με τη χορήγηση άδειας κατόπιν γεννήσεως τέκνου στο πλαίσιο παρένθετης μητρότητας.
- 41 Στις 10 Φεβρουαρίου 2010, η Z. ζήτησε από το Government department να της χορηγήσει άδεια που αντιστοιχούσε σε άδεια υιοθεσίας. Στις 5 Μαρτίου 2010, το τελευταίο απέρριψε το εν λόγω αίτημα διότι η ενδιαφερόμενη δεν πληρούσε τους όρους που προέβλεπαν τα ισχύοντα καθεστώτα σχετικά με τις άδειες μητρότητας ή υιοθεσίας.
- 42 Το Government department δήλωσε, εντούτοις, ότι προτίθετο να χορηγήσει στη Z. άδεια άνευ αποδοχών για το διάστημα παραμονής της στην Καλιφόρνια πριν από τη γέννηση του τέκνου. Προσέθεσε ότι, μετά τη γέννηση αυτή, η Z. δικαιούνταν νόμιμη γονική άδεια για το διάστημα από τον τοκετό έως το τέλος Μαΐου του 2010 και, εκ νέου, από την έναρξη του επόμενου σχολικού έτους. Διευκρίνισε ότι η Z. δικαιούνταν γονική άδεια μέγιστης διάρκειας δεκατεσσάρων εβδομάδων και ότι θα ελάμβανε κανονικές αποδοχές για τους θερινούς μήνες.
- 43 Εξαιτίας ενός συνδυασμού σχολικών διακοπών και μετ' αποδοχών αναρρωτικής άδειας, χορηγηθείσας κατόπιν ιατρικής γνωμάτευσης για λόγους που ανάγονταν όχι στην αναπηρία της αλλά σε άγχος, η Z. εργάστηκε εννέα περίπου ημέρες κατά το διάστημα από 12 Απριλίου 2010 έως τις αρχές Ιανουαρίου 2011. Το Government department κατέβαλε στη Z. πλήρεις αποδοχές για όλο αυτό το διάστημα.
- 44 Τον Νοέμβριο του 2010, η Z. προσέφυγε ενώπιον του Equality Tribunal κατά του Government department. Προέβαλε ότι είχε υποστεί δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, οικογενειακής καταστάσεως και αναπηρίας, ότι το Government department δεν της είχε, ως προσώπου με αναπηρία, παράσχει εύλογες προσαρμογές και ότι το τελευταίο είχε αρνηθεί να της χορηγήσει άδεια μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας, παρότι είχε υποβληθεί σε διαδικασία εξωσωματικής γονιμοποίησης.
- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές το Equality Tribunal αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχοντας υπόψη τις ακόλουθες διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- το άρθρο 3 [ΣΕΕ],
- τα άρθρα 8 [ΣΛΕΕ] και 157 [ΣΛΕΕ] και/ή
- τα άρθρα 21, 23, 33 και 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [στο εξής: Χάρτης],

έχει η οδηγία 2006/54 [...], και ειδικότερα τα άρθρα 4 και 14 αυτής, την έννοια ότι υφίσταται δυσμενής διάκριση λόγω φύλου οσάκις εργοδότης αρνείται να χορηγήσει άδεια μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας και/ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη, το βιολογικό τέκνο της οποίας γεννήθηκε κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, και η οποία έχει την ευθύνη για τη φροντίδα του βιολογικού της τέκνου από τη γέννησή του;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, είναι η οδηγία 2006/54 [...] συμβατή προς τις ανωτέρω διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της [...] Ένωσης;

- 3) Έχοντας υπόψη τις ακόλουθες διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της [...] Ένωσης:
- το άρθρο 10 [ΣΛΕΕ] και/ή
 - τα άρθρα 21, 26 και 34 του [Χάρτη],
- έχει η οδηγία 2000/78 [...], και ειδικότερα τα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 5 αυτής, την έννοια ότι υφίσταται δυσμενής διάκριση λόγω αναπηρίας οσάκις εργοδότης αρνείται να χορηγήσει άδεια μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας και/ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη, πάσχουσα από αναπηρία που καθιστά αδύνατη την κύηση, το βιολογικό τέκνο της οποίας γεννήθηκε κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, και η οποία έχει την ευθύνη για τη φροντίδα του βιολογικού της τέκνου από τη γέννησή του;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, είναι η οδηγία 2000/78 [...] συμβατή προς τις ανωτέρω διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της [...] Ένωσης;
- 5) Χωρεί επίκληση της Σύμβασης [του ΟΗΕ] προκειμένου να ερμηνευθεί και/ή να τεθεί υπό αμφισβήτηση το κύρος της οδηγίας 2000/78 [...];
- 6) . Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, είναι η οδηγία 2000/78 [...], και ειδικότερα τα άρθρα 3 και 5 αυτής, συμβατή προς τα άρθρα 5, 6, 27, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 28, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Σύμβασης [του ΟΗΕ];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και επί του δεύτερου ερωτήματος

- 46 Με το πρώτο και με το δεύτερο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί κατά πόσον η οδηγία 2006/54, και κυρίως τα άρθρα 4 και 14 αυτής, έχει την έννοια ότι συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω φύλου η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη η οποία έχει την ιδιότητα κατά νόμο μητέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, κατά πόσον η οδηγία αυτή είναι έγκυρη υπό το πρίσμα του άρθρου 3 ΣΕΕ, των άρθρων 8 ΣΛΕΕ και 157 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 21, 23, 33 και 34 του Χάρτη.
- 47 Καταρχάς, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα κατά πόσον η μη χορήγηση άδειας μητρότητας σε κατά νόμο μητέρα, όπως η Z., συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω φύλου κατά την έννοια της οδηγίας 2006/54.
- 48 Το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής ορίζει ότι για όμοια εργασία, ή για εργασία στην οποία αποδίδεται η αυτή αξία, καταργούνται οι άμεσες και έμμεσες διακρίσεις λόγω φύλου όσον αφορά όλα τα στοιχεία και τους όρους αμοιβής.
- 49 Κατά το άρθρο 14 της εν λόγω οδηγίας, δεν υφίσταται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων φορέων, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τους όρους απασχόλησης και εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων, καθώς και της αμοιβής.
- 50 Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, τα δύο αυτά άρθρα της οδηγίας 2006/54 πρέπει να συνδυαστούν με τις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφοι 1, στοιχεία α' και β', και 2, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας.

- 51 Όσον αφορά τις δυσμενείς διακρίσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2006/54, η μη χορήγηση άδειας μητρότητας στην περίπτωση της κύριας δίκης συνιστά δυσμενή διάκριση συνδεόμενη κατά τρόπο άμεσο με το φύλο, κατά την έννοια του στοιχείου α' της διατάξεως αυτής, εάν ο ουσιαστικός λόγος της μη χορηγήσεως αυτής ισχύει αποκλειστικά για τους εργαζόμενους ενός εκ των δύο φύλων (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1990, C-177/88, Dekker, Συλλογή 1990, σ. I-3941, σκέψη 10· της 5ης Μαΐου 1994, C-421/92, Habermann-Beltermann, Συλλογή 1994, σ. I-1657, σκέψη 14, και της 26ης Φεβρουαρίου 2008, C-506/06, Mayr, Συλλογή 2008, σ. I-1017, σκέψη 50).
- 52 Όπως, όμως, επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 63 των προτάσεών του, βάσει της εθνικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, ο κατά νόμο πατέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας τυγχάνει της ίδιας ακριβώς μεταχείρισης όπως και η κατά νόμο μητέρα σε μια συγκρίσιμη περίπτωση, τουτέστιν ούτε αυτός δικαιούται άδεια μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας. Εξ αυτού συνάγεται ότι η άρνηση που αντιτάχθηκε στη Z. δεν βασίζεται σε λόγο ο οποίος ισχύει αποκλειστικά για τους εργαζόμενους ενός εκ των δύο φύλων.
- 53 Εξάλλου, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι υφίσταται δυσμενής διάκριση συνδεόμενη κατά τρόπο έμμεσο με το φύλο οσάκις η εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, έστω και αν το γράμμα αυτής είναι ουδέτερα διατυπωμένο, θίγει στην πράξη πολύ μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων ενός φύλου σε σχέση με το άλλο φύλο (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 2ας Οκτωβρίου 1997, C-1/95, Gerster, Συλλογή 1997, σ. I-5253, σκέψη 30· της 20ής Οκτωβρίου 2011, C-123/10, Brachner, Συλλογή 2011, σ. I-10003, σκέψη 56, και της 20ής Ιουνίου 2013, C-7/12, Riežniece, σκέψη 39).
- 54 Όσον, όμως, αφορά την έμμεση δυσμενή διάκριση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/54, διαπιστώνεται ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδεικνύεται ότι η επίμαχη μη χορήγηση άδειας θα έθιγε ειδικότερα τις γυναίκες εργαζόμενες σε σχέση με τους άνδρες εργαζόμενους.
- 55 Κατά συνέπεια, η μη χορήγηση άδειας μητρότητας σε μια κατά νόμο μητέρα, όπως η Z., δεν συνιστά δυσμενή διάκριση συνδεόμενη κατά άμεσο ή έμμεσο τρόπο με το φύλο, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2006/54. Το γεγονός ότι η κατά νόμο μητέρα φροντίζει το τέκνο από τη γέννησή του, όπως αναφέρθηκε στο πρώτο ερώτημα, δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την εκτίμηση αυτή.
- 56 Επιπλέον, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, τυχόν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή αδειας μητρότητας κατά την έννοια της οδηγίας 92/85 συνιστά δυσμενή διάκριση κατά την έννοια της οδηγίας 2006/54.
- 57 Ωστόσο, αφενός, μια κατά νόμο μητέρα που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας δεν μπορεί, εξ ορισμού, να υφίσταται λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση λόγω εγκυμοσύνης, δεδομένου ότι δεν κuoφόρησε το τέκνο αυτό.
- 58 Αφετέρου, στο σημείο 1 του διατακτικού της αποφάσεως της 18ης Μαρτίου 2014, C-167/12, D., το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 92/85 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να χορηγούν άδεια μητρότητας βάσει του άρθρου 8 της οδηγίας αυτής σε εργαζόμενη έχουσα την ιδιότητα της κατά νόμο μητέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, ακόμα και όταν μπορεί να θηλάσει το τέκνο αυτό μετά τη γέννηση ή ακόμα και όταν πράγματι το θηλάζει.
- 59 Ως εκ τούτου, μια τέτοια κατά νόμο μητέρα δεν υφίσταται λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση ως προς τη λήψη άδειας μητρότητας, κατά την έννοια της οδηγίας 92/85, και, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι υπέστη δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/54.

- 60 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας σε γυναίκα, η οποία απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, δεν συνιστά δυσμενή διάκριση, κατά την έννοια της οδηγίας 2006/54, και ιδίως των άρθρων 4 και 14 αυτής.
- 61 Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια υιοθεσίας σε μια κατά νόμο μητέρα, όπως η Z., συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια της οδηγίας 2006/54.
- 62 Βάσει του άρθρου 16 της οδηγίας 2006/54, η εν λόγω οδηγία δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να αναγνωρίζουν διακριτό δικαίωμα άδειας πατρότητας ή/και άδειας υιοθεσίας. Το άρθρο αυτό προβλέπει αποκλειστικώς ότι τα κράτη μέλη που αναγνωρίζουν τα εν λόγω δικαιώματα μεριμνούν ώστε οι εργαζόμενοι άνδρες και γυναίκες να μην απολύονται λόγω της άσκησης του δικαιώματος αυτού ώστε να εξασφαλίζεται ότι, κατά το πέρας αυτής της άδειας, δικαιούνται να επιστρέφουν στην εργασία τους ή σε θέση ισοδύναμη υπό όρους και συνθήκες όχι λιγότερο ευνοϊκούς γι' αυτούς και να επωφελούνται από οποιαδήποτε βελτίωση των όρων εργασίας, την οποία θα δικαιούνταν κατά την απουσία τους.
- 63 Από το άρθρο αυτό, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2006/54, προκύπτει σαφώς ότι η εν λόγω οδηγία διατηρεί την ευχέρεια των κρατών μελών να χορηγούν ή όχι άδεια υιοθεσίας και ότι οι όροι εφαρμογής της άδειας αυτής, πλην της απολύσεως και της επιστροφής στην εργασία, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.
- 64 Όσον αφορά, τέλος, το κύρος της οδηγίας 2006/54 υπό το πρίσμα του άρθρου 3 ΣΕΕ, των άρθρων 8 ΣΛΕΕ και 157 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 21, 23, 33 και 34 του Χάρτη, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο δύναται να μην αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος οσάκις είναι προφανές ότι η διάταξη της οποίας το κύρος αποτελεί το αντικείμενο της παραπομπής δεν ασκεί επιρροή επί της επιλύσεως της διαφοράς της κύριας δίκης (βλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-289, σκέψη 75).
- 65 Όπως, όμως, προκύπτει από τα προεκτεθέντα, η περίπτωση μιας κατά νόμο μητέρας όσον αφορά τη χορήγηση άδειας μητρότητας ή άδειας υιοθεσίας δεν εμπίπτει στην οδηγία 2006/54.
- 66 Κατά συνέπεια, παρέλκει η εξέταση του κύρους της οδηγίας αυτής υπό το πρίσμα του άρθρου 3 ΣΕΕ, των άρθρων 8 ΣΛΕΕ και 157 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 21, 23, 33 και 34 του Χάρτη.
- 67 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών σκέψεων, στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:
- η οδηγία 2006/54, και κυρίως τα άρθρα 4 και 14 αυτής, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω φύλου η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας σε εργαζόμενη η οποία έχει την ιδιότητα της κατά νόμο μητέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας,
 - η περίπτωση μιας τέτοιας κατά νόμο μητέρας όσον αφορά τη χορήγηση άδειας υιοθεσίας δεν εμπίπτει στην οδηγία αυτή.

Επί του τρίτου, του τέταρτου, του πέμπτου και του έκτου ερωτήματος

- 68 Με το τρίτο, το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί κατά πόσον η οδηγία 2000/78, ερμηνευόμενη ενδεχομένως υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του ΟΗΕ, έχει την έννοια ότι συνιστά

δυσμενή διάκριση λόγω αναπηρίας η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη η οποία πάσχει από αναπηρία που καθιστά αδύνατη την κύηση και η οποία προέβη σε συμφωνία παρένθετης μητρότητας και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, κατά πόσον η οδηγία αυτή είναι έγκυρη υπό το πρίσμα του άρθρου 10 ΣΛΕΕ, των άρθρων 21, 26 και 34 του Χάρτη, καθώς και της Συμβάσεως του ΟΗΕ.

- 69 Προκαταρκτικώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 αυτής, σκοπός της οδηγίας 2000/78 είναι να θέσει ένα γενικό πλαίσιο για την περιστολή, όσον αφορά την απασχόληση και την εργασία, των περιπτώσεων δυσμενούς διακρίσεως που οφείλονται σε έναν από τους λόγους που προβλέπει το άρθρο αυτό, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η αναπηρία (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-13/05, Chacón Navas, Συλλογή 2006, σ. I-6467, σκέψη 41). Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', η οδηγία αυτή εφαρμόζεται, εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Ένωση, στους πάντες, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών.
- 70 Η ίδια η οδηγία 2000/78 δεν δίνει ορισμό της έννοιας της «ειδικής ανάγκης».
- 71 Πρέπει, όμως, να υπομνησθεί ότι, βάσει του άρθρου 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όταν η Ένωση συνάπτει διεθνείς συμφωνίες, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δεσμεύονται από τις συμφωνίες αυτές οι οποίες, κατά συνέπεια, κατισχύουν των πράξεων της Ένωσης (αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-366/10, Air Transport Association of America κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-13755, σκέψη 50, καθώς και της 11ης Απριλίου 2013, C-335/11 και C-337/11, HK Danmark, σκέψη 28).
- 72 Η υπεροχή των συναπτομένων από την Ένωση διεθνών συμφωνιών έναντι των διατάξεων του παραγωγού κοινοτικού δικαίου επιτάσσει να ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο συνάδοντα προς τις εν λόγω συμφωνίες (αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2012, C-320/11, C-330/11, C-382/11 και C-383/11, Digitalnet κ.λπ., σκέψη 39, καθώς και HK Danmark, προμνησθείσα, σκέψη 29).
- 73 Από την απόφαση 2010/48 προκύπτει ότι η Ένωση ενέκρινε τη Σύμβαση του ΟΗΕ. Ως εκ τούτου, από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της Συμβάσεως αυτής, οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξης της Ένωσης (βλ. αποφάσεις της 30ής Απριλίου 1974, 181/73, Haegeman, Συλλογή τόμος 1974, σ. 245, σκέψη 5, και HK Danmark, προμνησθείσα, σκέψη 30).
- 74 Εξάλλου, από το προσάρτημα στο παράρτημα II της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι, όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση και την κοινωνική ένταξη, την εργασία και την απασχόληση, η οδηγία 2000/78 περιλαμβάνεται στις πράξεις της Ένωσης που αναφέρονται σε ζητήματα τα οποία διέπονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ.
- 75 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, εν προκειμένω, χωρεί επίκληση της Συμβάσεως του ΟΗΕ για την ερμηνεία της οδηγίας 2000/78, η οποία πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνευθεί κατά τρόπο συνάδοντα προς την εν λόγω Σύμβαση (βλ. απόφαση HK Danmark, προμνησθείσα, σκέψη 32).
- 76 Για αυτόν τον λόγο, κατόπιν της επικυρώσεως από την Ένωση της Συμβάσεως του ΟΗΕ, το Δικαστήριο έκρινε ότι η «ειδική ανάγκη», κατά την έννοια της οδηγίας 2000/78, έπρεπε να ερμηνευθεί ως αφορώσα μια μειονεκτικότητα, οφειλόμενη, ιδίως, σε πάθηση σωματική, διανοητική ή ψυχική, η οποία σε συνδυασμό με διάφορους περιορισμούς μπορεί να παρακωλύσει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή του συγκεκριμένου ατόμου στον επαγγελματικό βίο σε ισότιμη βάση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους (βλ. απόφαση HK Danmark, προμνησθείσα, σκέψεις 37 έως 39).
- 77 Πρέπει να προστεθεί ότι η «ειδική ανάγκη», κατά την έννοια της οδηγίας 2000/78, πρέπει να ερμηνευθεί ως υποδηλώνουσα όχι αποκλειστικώς αδυναμία ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας, αλλά, επίσης, δυσχέρεια ασκήσεως τέτοιας δραστηριότητας. Τυχόν διαφορετική

- ερμηνεία δεν θα ήταν συμβατή προς τον σκοπό της οδηγίας αυτής, ο οποίος έγκειται, μεταξύ άλλων, στην παροχή στα άτομα με αναπηρία της δυνατότητας προσβάσεως σε απασχόληση ή ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας (βλ., συναφώς, απόφαση ΗΚ Danmark, προμνησθείσα, σκέψη 44).
- 78 Εν προκειμένω, η Z. δεν μπορεί να τεκνοποιήσει εξαιτίας του γεγονότος ότι πάσχει από μια σπάνια πάθηση, δηλαδή δεν έχει μήτρα.
- 79 Λαμβανομένης υπόψη της έννοιας της «ειδικής ανάγκης», όπως αυτή υπομνήσθηκε στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως, δεν αμφισβητείται ότι μια τέτοια πάθηση συνιστά μειονεκτικότητα, οφειλόμενη, ιδίως, σε πάθηση σωματική, διανοητική ή ψυχική, και ότι έχει μόνιμο χαρακτήρα. Ως προς τούτο, ειδικότερα, η αδυναμία μιας γυναίκας να κυφορήσει το τέκνο της μπορεί αναμφισβήτητα να συνιστά αιτία μεγάλου πόνου για αυτή.
- 80 Εντούτοις, η «ειδική ανάγκη», κατά την έννοια της οδηγίας 2000/78, προϋποθέτει ότι η μειονεκτικότητα από την οποία πάσχει το άτομο μπορεί, σε συνδυασμό με διάφορους περιορισμούς, να παρακωλύσει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή του στον επαγγελματικό βίο σε ισότιμη βάση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους.
- 81 Όπως, όμως, επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 95 έως 97 των προτάσεών του, η αδυναμία αποκτήσεως τέκνου με συμβατικά μέσα, αυτή καθαυτή, δεν παρακωλύει, καταρχήν, την κατά νόμο μητέρα από το να έχει πρόσβαση στην απασχόληση, από το να ασκεί επάγγελμα και από το να προοδεύει επαγγελματικά. Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι η ίδια η πάθηση από την οποία πάσχει η Z. είχε ως συνέπεια την αδυναμία της ενδιαφερόμενης να φέρει εις πέρας την εργασία της ή αποτέλεσε εμπόδιο στην εκ μέρους της άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας.
- 82 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η πάθηση από την οποία πάσχει η Z. δεν συνιστά «ειδική ανάγκη», κατά την έννοια της οδηγίας 2000/78, και ότι, κατά συνέπεια, η οδηγία αυτή, και κυρίως το άρθρο 5 αυτής, δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης. Το γεγονός ότι η κατά νόμο μητέρα φροντίζει το τέκνο από τη γέννησή του, όπως μνημονεύθηκε στο τρίτο ερώτημα, δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τη διαπίστωση αυτή.
- 83 Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 64 της παρούσας αποφάσεως, παρέλκει η εξέταση του κύρους της οδηγίας 2000/78 υπό το πρίσμα του άρθρου 10 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 21, 26 και 34 του Χάρτη.
- 84 Όσον αφορά την εξέταση του κύρους της οδηγίας αυτής υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του ΟΗΕ, από την παρατεθείσα στη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως νομολογία προκύπτει ότι η μη συμβατότητα μιας πράξεως της Ένωσης προς τους κανόνες του διεθνούς δικαίου μπορεί να επηρεάσει το κύρος της πράξεως αυτής. Όταν το ανίσχυρο της πράξεως προβάλλεται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, το Δικαστήριο ελέγχει αν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις στο πλαίσιο της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσον είναι δυνατόν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να εκτιμήσει το κύρος της οικείας πράξεως του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα των σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου (βλ. αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 2008, C-308/06, Intertanko κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-4057, σκέψη 43, καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ., προμνησθείσα, σκέψη 51).
- 85 Μεταξύ των κατά την προηγούμενη σκέψη προϋποθέσεων, πρέπει να υπομνησθεί και εκείνη κατά την οποία, σε περίπτωση που η φύση και η οικονομία μιας διεθνούς συνθήκης επιτρέπουν τον έλεγχο του κύρους της πράξεως του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα των διατάξεων της συνθήκης αυτής, απαιτείται επιπλέον οι διατάξεις της εν λόγω συνθήκης, των οποίων γίνεται επίκληση προς τον σκοπό της εξετάσεως του κύρους της οικείας πράξεως του δικαίου της Ένωσης, να μην περιέχουν αιρέσεις και να είναι αρκούντως ακριβείς (βλ. προμνησθείσες αποφάσεις Intertanko κ.λπ., σκέψη 45, καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 54).

- 86 Ένας τέτοιος όρος πληρούται οσάκις η διάταξη της οποίας γίνεται επίκληση συνεπάγεται σαφή και ακριβή υποχρέωση μη εξαρτώμενη, ως προς την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως (βλ. αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 1987, 12/86, Demirel, Συλλογή 1987, σ. 3719, σκέψη 14· της 15ης Ιουλίου 2004, C-213/03, Pêcheurs de l'étang de Berre, Συλλογή 2004, σ. I-7357, σκέψη 39, καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ., προμνησθείσα, σκέψη 55).
- 87 Εν προκειμένω, όμως, από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του ΟΗΕ προκύπτει ότι απόκειται, ιδίως, στα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση αυτή. Επιπλέον, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, αυτής, κατά τη θέσπιση και εφαρμογή νομοθεσιών και πολιτικών για την εφαρμογή της εν λόγω Συμβάσεως, καθώς και στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών λήψεως αποφάσεων για ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρία, τα συμβαλλόμενα κράτη συμβουλευονται εκ του σύνεγγυς και συνεργάζονται ενεργά με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία, περιλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία.
- 88 Ως εκ τούτου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 114 των προτάσεών του, στο μέτρο που οι επιβαλλόμενες από την εν λόγω Σύμβαση υποχρεώσεις αφορούν τα συμβαλλόμενα μέρη, η διεθνής αυτή συμφωνία έχει χαρακτήρα προγραμματικών δηλώσεων.
- 89 Κατά συνέπεια, οι διατάξεις της Συμβάσεως του ΟΗΕ εξαρτώνται, ως προς την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά τους, από την εκ μέρους των συμβαλλομένων κρατών θέσπιση μεταγενέστερων πράξεων. Στο πλαίσιο αυτό, το παράρτημα II της αποφάσεως 2010/48 περιέχει μια δήλωση σχετικά με τις αρμοδιότητες της Ένωσης όσον αφορά τα ζητήματα που διέπονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ, καθώς και με τις πράξεις της Ένωσης οι οποίες σχετίζονται με τα ζητήματα που διέπονται από τη Σύμβαση αυτή.
- 90 Υπό τις συνθήκες αυτές, χωρίς να χρειάζονται να εξεταστούν η φύση και η οικονομία της Συμβάσεως του ΟΗΕ, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως αυτής δεν συνιστούν, από απόψεως περιεχομένου, διατάξεις μη περιέχουσες αιρέσεις και αρκούντως ακριβείς, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 85 και 86 της παρούσας αποφάσεως, και στερούνται επομένως άμεσου αποτελέσματος στο δίκαιο της Ένωσης. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το κύρος της οδηγίας 2000/78 δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του ΟΗΕ.
- 91 Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, στο τρίτο, στο τέταρτο, στο πέμπτο και στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:
- η οδηγία 2000/78 έχει την έννοια ότι δεν συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω αναπηρίας η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη η οποία αδυνατεί να τεκνοποιήσει και η οποία προέβη σε συμφωνία παρένθετης μητρότητας,
 - το κύρος της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του ΟΗΕ, αλλά η εν λόγω οδηγία πρέπει να ερμηνεύεται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο συνάδοντα προς τη Σύμβαση αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 92 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Η οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και κυρίως τα άρθρα 4 και 14 αυτής, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω φύλου η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας σε εργαζόμενη η οποία έχει την ιδιότητα της κατά νόμο μητέρας που απέκτησε τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας.

Η περίπτωση μιας τέτοιας κατά νόμο μητέρας όσον αφορά τη χορήγηση άδειας υιοθεσίας δεν εμπίπτει στην οδηγία αυτή.

- 2) Η οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω αναπηρίας η μη χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών που αντιστοιχεί σε άδεια μητρότητας ή σε άδεια υιοθεσίας σε εργαζόμενη η οποία αδυνατεί να τεκνοποιήσει και η οποία προέβη σε συμφωνία παρένθετης μητρότητας.

Το κύρος της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, αλλά η εν λόγω οδηγία πρέπει να ερμηνεύεται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο συνάδοντα προς τη Σύμβαση αυτή.

(υπογραφές)